

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaša vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem slemenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnina.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski poslanci zopet pri ministrih.

Celih 6 let moledvamo Slovenci za djansko izpeljavo v 19. članu postave od 21. dec. 1867 zajamčenih nam narodnih pravic. Toda uspeha ni. Naši državni poslanci pomagajo ministerstvu grof Taaffejevemu večino v državnem zboru ohraniti; slednji je celo nekaj resolucij sklenol, a nihče jih ne izvede. Ta jalovost političnega delovanja očividno boli tudi naše državne poslance. Sklenejo še toraj enkrat poskusiti.

Novine nam poročajo da so pod vodstvom grofa Hohenwarta slovenski poslanci dne 30. januarja šli k ministru Konradu ter mu izročili spomenico. V njej se pritožujejo zoper nedostatke pri ljudskih šolah posebno na Koroškem in Primorji. Zastran srednjih šol zahtevajo izpeljavo resolucije od leta 1880, da se na 4 nižjih razredih v gimnazijah v Mariboru, Celji, Gorici in Trstu priredijo slovenske, v Pazinu pa hrvatske paralelke uže za leto 1885/6. Dalje, naj se prihodnji slovenski učitelji na učiteljski v Mariboru in Celovci v tistem jeziku poučujejo, v katerem bodo sami kedaj deco poučevali, namreč v slovenskem. Naposled, da se na graškem vseučilišču za prihodnje sodnike in uradnike na Slovenskem o najpotrebnejših pravoznanskih rečeh razlaga tudi slovenski.

Vsi poslanci, zlasti grof Hohenwart, so zagovarjali spomenico, katero je dr. Poklukar v imenu vseh izročil ministru. Ta je odgovoril, da hoče reč prevdarjati ali „in Erwägung ziehen.“

Isti dan pa je bilo posvetovanje v budgetnem ali proračunskem odboru, koliko denarjev se naj dovoli za srednje šole. Slovenski poslanec dr. Tonkli vpraša ministra Konrada, zakaj ni dotične resolucije izpeljal zastran slovenskih paralelk? Minister mu odgovori: zato ne, ker prvič resolucije predaleč segajo, drugič štajerski in koroški šolski sveti in deželni zbori ne zahtevajo, da bi se slovenski pouče-

valo, tretjič v Istriji so vsi zoper slovenščino in hrvaščino, četrtič Goriški deželni zbor slovenščine ni več tirjal, in petič so se Dunajski in Graški vseučiliščni profesorji pritožili, da kranjski dijaki premalo nemški znajo.

Dr. Tonkli odvrne ministru: „On sicer ni ugodnega odgovora pričakoval, vendar pa tudi takšnega ne, ki toliko nasprotuje pohlevnim tirjatvam Slovencev utemeljenim v 19. členu osnovnih pravic. Da se nekaj slovenski v gimnazijah uči, to potrebo je spoznal budgetni odbor, državni zbor, veliko stotin prošenj iz Štajerskega in Kranjskega, in tudi goriški deželni zbor. Sklicavanje na Dunajske in Graške profesorje pa je neumestno, kajti iz Kranjskega še tem niti takšni dijaki došli niso, kateri bi se kaj v slovenskem jeziku bili poučevali, ti še niti v višjo gimnazijo niso prestopili, kamoli v vseučilišče. Zatorej smatra dr. Tonkli izgovore ministrove neutemeljene in zahteva iz nova da Slovincem ustreže v šolskem letu 1885/6.

Drugi den bila je v budgetnem odboru obravnava o ljudskih šolah. Dr. Tonkli vpraša: zakaj se v Mariboru na učiteljski še zmiraj prihodnji učitelji slovenske dece v glavnih predmetih ne poučujejo slovenski, vkljub dotičnej resoluciji državnega zbora? Namesto ministra, ki ni bil navzoč, odgovoril je sekcijski načelnik in ministerski uradnik Fiedler: zato ne, ker je zraven slovenskih pripravnikov tudi še nekaj nemških.

Ta odgovor je pa slovenske poslance razjaril in so šli 5. februarja k predsedniku ministerstva, grofu Taaffeju, in se pritožili v spomenici mu izročenej. Grof Taaffe je obečal, zastran tega govoriti z ministrom Konradom!

Povrnitev doneskov za francosko vojsko leta 1809 v Savinjski dolini.

II. Kolikor sem poizvedeti mogel, totih 10.815 fl. še do današnjega dneva ni plačanih

in treba se je po razglasu deželnega odbora zglasiti za tote denarje pri deželni blagajnici v Gradci do 30. junija (kresnika) 1885. Zglasiti se pa bi morale razen Petrovske občine, ki je to že storila, še Grižka, Žavska in Šent-Peterska občina. Kdor želi še kakega pojasnila, rad mu postrežem po svojej moči.

V Novem Celji se z imenovanimi denarji ni godilo redovito. Dne 2. majnika 1838 so povedali zastopniki sosesek v grajščini, da jim je pred nekimi leti tedajni oskrbnik (verwalter) Šabac naznanil, da ima grajščina v svojih rokah za nje (kmete) 22.000 fl. šajna, in da bi bil razen tega nek gospod direktor pl. Leuzendorf (ki je menda svoje ime imel od Levca, — Leuzendorf = Levška ves, — ki pa morebiti ima svoje ime od posestva zraven vesi, ki je zdaj doktorja Bezzé-ja in kateremu nekateri pravijo „Thiergarten“ = Löwengarten = Levec, nemški Löwendorf, skrajšano Lendorf) — da je tedaj Leuzendorf prodal za kmete namenjenih obligacij za 1500 fl. srebra. Tako so kmetje že tedaj tirjali gori imenovane denarje. Ko so pa preiskali kaso, našli so z vsem vkup dolžnih pisem samo za 9559 fl. 40 kr. šajna ali 4015 fl. 54 kr. av. velj.

Leta 1838 so torej imeli v Novem Celji namesto 10.815 fl. samo 4015 fl. 54 kr., torej je manjkalo tedaj po sedajnem denarji 6799 fl. 40 kr. Za onih 4015 fl. 54 kr. pa še tudi, kolikor vemo, še nikdo ni videl groša.

Rekli so, da se mora tedaj že izgubljeni denar iskati iz mase grofa Gaisrucka, kateri se je popolnoma zgosposodaril in je prišel v konkurs.

Ne vé se, ali se je iz konkursne mase grofa Gaisrucka kaj dobilo in tudi ne vemo, koliko in sploh ako se bo dalo zdaj kaj dobiti. Gre pa vendar najmanj za 4015 fl. in občine naj se za svojo pravico potegnejo.

Iz pisma, katero je imel Jožef Pešec, sem tudi videl, da je Grižka fara („Pfarrgemeinde Greis“) k francoski kontribuciji, to je k temu, kar so francoski vojaki tirjali, doplačala po izkazu okrožnouradnega potrdila od 4. prosinca 1806 št. 278 v denarjih 460 fl. v tedajnih bankovcih (Bankozettel). Ako še ta denar ni povrnen ali izgubljen, tedaj bi Grižka fara imela od gornje vsote dobiti 46 fl. a. v., ker po zdajšnji postavi bodo dali za 100 fl. banknih listov 10 fl. av. velj.

Od cerkev pa bi imeli dobiti: Šent Peterška farna cerkev 2 fl., Grižka farna cerkev 2 fl., podružnica sv. Neže v Libojah 1 fl. in Pletrovska cerkev 1 fl., ker so iz cerkvenega premoženja doplačevale po 20 fl. oziroma 10 fl. v banknih listih.

Notar Baš v Celji.

Gospodarske stvari.

Gruške obcestnice.

II. 7. Gruška reženka. (Rockeneier-Birne). Je srednje debelosti, okrogla in izvrstna gospodarstvena gruška. Na tako zvani Gorski cesti, ob Nekarju in v Odinovem lesu jo radi in pogosto sadijo in posebno za sušenje in tolklo rabijo. Delajo iz teh grušek tudi gruševi močnik (latverga). Trpi do srede oktobra in se meca. Drevo je srednje velikosti obilno rodi in je posebno vstvarjeno za nasade ob cestah in na polji v mrzlejših krajih.

8. Gruška krisorepka. (Rattenschwanz). Trpi do oktobra. Je drobna podolgovata in v gospodarstvu za krlje in tolklo sposobna gruška. Ta gruška se posebno ob Nekarju in v Renskem palatinatu pogosto sadi in na polji in ob cestah prospeva.

9. Zelena moštnica. (Grüne Mostbirne.) Je zelo koristna gospodarstvena gruška, ki daje najizvrstnejše ovočno vino, pa tudi za sušilnico je dobra. Drži se do novembra. Drevo je do skrajnosti rodovitno, doseže visoko starost, postane zelo močno drevo in prospeva po najviših hribih v Odinovem lesu in na Virtemberškem. Ta gruška je prava nemška narodna sorta, ki je po celem Odinovem lesu, ob Nekarju, okoli Tibingov in Stutgarta sploh znana in razširjena, kjer se ne redkokrat drevesa po 100 in 150 let stara nahajajo in sicer v najrodovitnejšem stanu. Kot obcestno drevo v mrzlejših krajih zasluži vso priporočilo.

10. Gruška lokovica. (Bogenäckerin). Srednje velika pa izvrstna moštna gruška, ki je okoli Tibingov in Hohenhajma razširjena. Drži se do decembra. Drevo ostane majhno, je do skrajnosti rodovitno in prospeva izvrstno v mrzlih krajih.

11. Gruška Harigelka. (Harigelsbirne). Je drobna, roda moštnica, za manj milo podnebje vstvarjena. Drži se do novembra.

12. Gruška volkulja. (Wolfsbirne). Je drobna, široko-okrogla, britka gruška, ki daje izvrsten mošt in za mrzle kraje posebno priporočbe vredna. Drži se do oktobra. Drevo vzraste zelo visoko in doseže visoko starost.

13. Gruška filipovka. (Brühlbirne). Drži se po oktobra. Je drobna, roda pa dobra moštnica, ki je z ozirom na podnebje za neprijazne kraje.

14. Gruška Bavarka. (Senfbirne). Sad je droben, rod in se do novembra drži. Rabi se po Odinovem lesu, pri Velikem Botvaru in na Virtemberškem, kjer je sploh znana in razširjena, za tolklo, sušenje in za gruševi močnik ali latvergo in je za imenovane namene posebnega priporočila vredna, zlasti po mrzlih krajih, ker drevo celo po višavah Odinovega

lesa izvrstno prospeva. Drevo vzraste do znatne velikosti in je zelo rodovitno.

15. Gruška smojka. (Brandbirne.) Drži se do srede oktobra. Je izvrstna gospodarstvena gručka za sušenje, tolklo in za druge porabe. Drevo postane nad 100 let staro, rado rodi in raste v vsaki zemlji ob cestah o Odinovem lesu na Nemškem.

16. Gruška vinca. (Weinbirne.) Je dobra moštnica, ki jo radi in pogosto po Odinovem lesu zasajajo; je tedaj za mrzle kraje priporočati.

17. Gruška dogorepka. (Langstielon.) Gruška ima dolgi recelj in je za tolklo in sušenje izvrstna gospodarstvena gručka. Drži se do oktobra. Drevo postane nad 100 let staro in je vkljub neprijaznega podnebja v Odinovem lesu prav rodovitna.

18. Gruška palmovka. (Palmischbirne.) Je drobna navzdol ošpičena izvrstna moštnica, ki jo na Virtemberskem sploh nasajajo. Drži se pa le do oktobra.

19. Gruška ploščanka. (Plattbirne.) Precej debela, podolgovata gospodarstvena gručka, posebno dobra za krlje in tolklo. Drži se do konca oktobra.

Štajerski mašancelj.

(Dominik Čolnik.)

II. Mašancelj je na Českem gotovo vže više 400 let doma, čita se v česki zgodovini, da je Aeneja Silvij, kardinal, bil leta 1460 tamo poslanec, in da je med izvrstnim sadjem najšel jabelko, katero so mašancelj imenovali in ga je za najvažnejši sad spoznal, še celo želel, ga na Laško presaditi; pozneje ko je papež postal, je dobil od škofa vsako leto od tega sada en voz tujan v Rim poslan; toraj je že takrat zarad dobrote moral veliko zasajen in čislan biti. Prišel je gotovo iz pokrajine Mišenske (Meissen) na Saksonskem, kjer so ga Čehi mišensko jabelko imenovali, Nemeč ga zove tamo Mischansker ali Maschanzger.

Ne bomo se varali, ako rečemo, da se toti sad že pol drugo stoletje na Štajerskem sadi in ako se z žlahnim boržanom zamenjava, to ni velika napaka, ker je malo razločka med njima, tudi fara „Borsdorf“ je na Saksonskem celo dve vasi tega imena so tamo, Slovani vas Boršanc imenujejo, oddaljeni Nemci oblikajo to po svojem v Maršanc, in kdo zna alj je ne Borsdorf prav bil Borštov od boršt.

Bržčas so zvrsti iz enega istega plemena postale, 5—600 let staro pleme se lahko premeni in gotovo je, da se hvalevredni sad k nam iz Českega razširil, ker tamo so pred izvrstni sadjereji lepoto in dobroto sada spoznali, kar ne rodi samo na ravninah, ampak tudi na višavah, še v mrzlih krajih. Tudi Mišensko ima višine, kakor Slovenske gorice,

tamo je tudi vinoreja precej razširjena, samo na Laškem se mu prav ne dopade.

Stari sadjeslovec žl. Dohnal (asti sad kot „Stolz der Deutschen“, (ponos Nemcev). Naj bo, ali tudi na Mišenskem so bili nekđaj naši pradedi Slovani, še zdaj je tamo kraj, kder blizo slovenski govore, tudi pravični nemški jezikoslovci hvaležno spoznajo izvir sedajnega olikanega nemškega jezika, kateri je iz Saksonskega, prav za prav mišenskega narečja postal, glej Adelungov „deutscher Styl, Berolin 1800, str. 43. Na prvo so na tej zemlji Vendi (Slovani prebivali, kateri so po svojem finem, nježnem govoru poznani itd.; s temi so v dotiko prišli Sasi, Franki, Severonemci, in po lepem izgovarjanji Vendov je postalo gladko mišensko narečje, za prvega nemškega spoznan itd. Priliko sem imel sam slišati, kako Sasi pevaje govore, kot naši Haložani.

Francozi tudi pišejo: Reinette de Misnie, tako stoji še v Londonskem katalogu, toraj, ako je naš izvrstniši sad res iz Mišenskega, zovemo ga slobodno „Mišenskar ali Mašanckar“, to bo vse jedno.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

Iz Ruš. (Veselica.) Ruše nisó samo znamenite zaradi svoje starodavne cerkve in nekđajne daleč sloveče šole; temveč v novejšem času se odlikujejo tudi v narodnem in društvenem oziru. Glede tega pač marsikteri trg in večjo vas prekosijo. V ponedeljek, 2. februvarja je bila veselica prirejena od kmetskega bralnega društva. Kdo bi si pred enim letom mislil, da bo v Rušah mogoče kaj takega oživeti, napraviti. Ljudi je bilo toliko, da nam je sicer prostorna Maroltova hiša bila pretesna. Sami vrli narodnjaki so prišli. Obiskali so nas izvrstni kmetje iz Selnice, Puščave, sv. Lovrenca, Lembaha, celo od sv. Petra pod Mariborom sta došla dva gledat in poslušat. Morali bi videti te može, to so korenjaki. Srce pa nam je veselo igralo, ko ste deklamovale Žvajgarjeva Ana in Ivana Hlebova. Prelepo se jima je podala narodna noša. Navdušeno je govorila Stritarjeve pesmi zadnjo katico:

Slovani smo in zvesti Avstrijani!

Prisego čuj Slovencev svojih car!

Svoj rod Slovan in ž njim cesarja brani,

Ne izneveri njima se nikdar!

Glas kakor grom odmevaj od Triglava:

Bog živi našega cesarja! — Slava!

Hram se je tresel od gromovitega rokoplaska in živijoklicev. Kaj pa hočem reči o petji? Izvrstno. To se mora samo čuti. Kako sladko doné iz prs naših pevcev prekrasne pesmi! Naj izrečemo tukaj gorečo hvalo neu-

trudljivemu pevovodji č. g. kaplanu Kralju. Ko je g. nadučitelj Praprotnik iz Puščave nastopil oder in začel razlagati v gladkotekečej besedi, kako se mora sadno drevje saditi, obrezovati, pomlajevati, snažiti itd. so se vse oči vprle nanj. Vse občinstvo je njegov prelepi poduk s čudno pazljivostjo poslušalo. Priserčna hvala. Takšnih učiteljev si želimo, to so res odgojevalci naroda. Želja vseh je pa bila, da bi č. g. nadučitelj nas še mnogokrat z ednakim podučljivim govorom razveselil. Veselica se je v uzornem redu vršila. Samo enkrat nas je nekaj hotelo spominjati na ono žalostno dogodbo pri sv. Martinu na Pohorji. Govorilo se je, da so nemčurji, ktere pa lahko vse na prstih jedne roke sešteješ, opijanili neke uboge fante, da bi nemir in svajo delali. In res se je nekoliko takšnih v sredi vasi postavilo in tulili so kakor mlada teleta. Če imajo naši nasprotniki takšne pevce, pa jim naj bodo, mi jim nismo nevoščljivi. Čudno se je nam pa to zdelo, da se nekteri niso naše veselice udeležili, pač pa so kaj radi sodelovali pri „Schützenfestu“ pri sv. Lovrenci. Menda je pa kmetska veselica preveč priprosta za te gospode ali hočejo biti nasprotnikom našim „staffage“, to je zavoljo lepšega. Zlasti se vedejo prav čudno g. učitelji. Jediní g. T. bil je prisoten. Toda naj bodo uverjeni, da se naše značajno ljudstvo ž njimi nikakor ne zлага.

Iz Maribora. (Slovensko društvo — čitalnica — marsikaj — šulvereinske bolečine.) Odbor Slov. društva je z ozirom na dogodke v državnem zboru sledečo izjavo telegrafno doposlal g. dr. Vošnjaku: „odbor Slov. društva pozdravlja z velikim zadostenjem odločno postopanje slovenskih poslancev in setrdno nadeja in prosi, da ostanejo vsi nepremakljivi.“ In res, v tem slučaju bo ves narod za njimi. Pogoste in deloma izvrstne, krasne veselice po mestih in trgih in celo vaseh slovenskih kažejo, da narodna zavest povsod napreduje in se vedno dalje širi. — Tudi naša čitalnica priredila je 8. t. m. prelepo veselico. Pevcem pripomagala sta gospoda Schuster, oča in sin. Bodi Jima izrečena priserčna zahvala, kakor tudi pevovodji in pevcem, osobito pa gospodični Boženi Srnečevaj, ki nas je očaravala s svojim ljubim deklamovanjem. — Mnogo spoštovanemu učitelju g. Koprivniku je umrla vsem priljubljena žena po naglej smrti. — Graškim nemško liberalnim kolovodjem streže marljivo znani vinotržec Pfriemer in se povsod ponuja za kandidata, sedaj tudi za volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Zraven njega kandidira samo nemško-liberalna vrlina: Pahner, Leeb, Masatti, Scherbaum, Grubitsch (nekdej Grubič), vsi v Mariboru, Kandolini v Poličanah, Sutter v Konjicah, Traun v Celji, del

Cot v Brežicah. Ti bi naj zastopali celi spodnji Štajer, vse stotine in tisoče naših trgovcev in obrtnikov? Niti Bindlehner, ne Jurca, ne Lipold, ne Vošnjak v Šoštanji itd. bi ne smeli v ovo zbornico? Vsa Savinjska, vsa Murska, Slov. graška, Ptujaska krajina bila bi naj brez zastopnika? — V Kamci so hoteli mariborski šulvereinarji zopet Orts-Suppen-dirndaj, pa prišli so samo 4 radogledeži iz Kamce. Mariborski rogovileži so klaverno glave pobešali in tiho pete nesli v mesto nazaj.

Iz Bizeljskega. (Dve novi šoli) na Bizeljskem sta po triletnem težkem delovanju vendar enkrat dodelani, jedna enorazredna, jedna pak štirirazredna, ki obedve staneta blizo 17.000 gold. To je lepa svota, ktere bodemo mi Bizeljani plačati morali. Pa vse bomo storili, da bi se naši otroci kaj naučili in lepo zredili. Alj kakov pa je red v tej novej štirirazredni šoli? 9. decembra p. l. se je odprla nova šola, začeli so otroci marljivo v šolo hoditi, in kako se tem malim našim državljanom godi? Nekteri pride sem eno uro daleč, nekteri tudi poldrugo uro, in ko hoče ob 8. ali $\frac{1}{2}$ 9 uri vstopiti v hišo znanosti, je vse trdno zabito in duri zaklenjene in otroci morajo zunaj čakati in zimo ogrebatí, dokler se jim še le $\frac{3}{4}$ 9 šolska vrata ne odprejo. Opoludne morajo zopet pod milo nebo, da so do $\frac{3}{4}$ 1 na snegu. Jaz pa mislim, da so Bizeljanci za otroke novo šolo priskrbeli. Zvečer pa ima nekteri to srečo, namesto da bi za dne domu šel in za dne domu prišel, mora prav dolgo v šoli ostati, da potem v temni noči domu klesti.

Od Reke. (Zima.) Že preteklo jesen so nekateri z ozirom na veliko število gob itd. prerokovali, da bode po zimi veliko snega nasulo in niso se zmotili, saj slepa kokoš tudi včasí zrno najde. Pretekli teden od 11. do 18. januarja se more res sneženi teden imenovati, kajti nasulo ga nam je dober meter na debelo, po hribih pa $1\frac{1}{2}$ do 2 metra; čim dalje proti zahodu, tem več ga je. Ker je bil sneg s prva južen, je marsikje svojo moč pokazal, posebno po slabih strehah. Nekemu kmetu v sosedni reški župniji je sneg kozolec podrl in po strmini v dolino zvalil. Drugemu kmetu je streho na hlevih podrl in troje živinčet pokončal, eno govedo so še menda rešili, dvoje jih je pa poginilo, da ne omenjam drugih manjših nesreč. Ljudje se za ozimine bojé, ker je ta velikanski sneg na tala tla padel. Tudi veliko drevja je po vrtilih in gozdih polomljenega. Kedar se bo tajati začel, bodo ljudje marsikje na strmih krajih v skrbeh zavolj plazov.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vogerski minister Tisza bil je na Dunaji in ker njegovi vladini

listi vsi tajijo, ko bi on bil nasvetoval, naj tudi Avstrija nekaj zemlje v Afriki vzame, ker uže vse tam grabi. bo na tem vsakako nekaj resničnega. Kajti izkušnje učijo, da je zvečinoma res, kar omenjeni listi tajijo. — Slovenski poslanci so naenkrat pozornost v celej Avstriji na se obrnoli. Ker jim namreč naučni minister ničesar ne dovoli, in še na drugo spomenico niti odgovora niso dobili, ne glasujejo za vladine predloge. Vsled tega je minister Konrad uže propal s svojim predlogom naj se duhovnikom plača zboljšuje skozi 3 leta. Sklenolo se je, da obvelja postava o duhovski kongruji l. 1886. Jednako utegne minister Dunajevski propasti s pristojbinjsko postavo; kajti zoper njo vpisanih je 12 poslancev, za njo samo 3 in še izmed teh je je slovenski poslanec g. Obreza dal izbrisati. ker ministerstvo na slovensko spomenico ni hotelo odgovoriti. Tudi nemško konservativni poslanci so nevoljni; le davke in zopet davke bi naj poslanci dovoljevali, skoro ničesar pa ne morejo doseči za svoje volilce. — Dače gruntne smo lani vplačali 33½ milijona. vseh davkov 98 milijonov, torej za 2 milijona več, kakor je proračunjeno bilo. — Nemški liberalci so avstrijski goldinar z prajzovsko marko začeli spodrinjavati in poslanec jud Neuwirth nasvetuje, naj bi se kar po prajzovskem računalo v markah. Kdor se čuti Avstrijanca, ta bo se temu ustavljal. — Škof Strossmajer postal je 70 let star, vsi Jugoslovani so mu čestitali, zlasti pa slovenski poslanci. — V Erdeljskem so nemški Sasi naseljeni ter njihovi porotniki v Sibiriji nedavno rumunskega urednika, toženega od madjarskega državnega pravdnika, nekrivega spoznali. Vsled tega je ogenj v madjarskih strehah in judovski novinarji tirjajo, naj se rumunski uredniki zanaprej postavljajo pred madjarske porotniki. No, ti so pa nemško-liberalnim podobni kakor jajce jajcetu.]

Vnanje države. Ruska vlada je Turka upozorila, da nima več pravice s kristijani delati kakor nekdam, zlasti naj bo pravičen slovanskim Bolgarom v Macedoniji. — Črnogorski minister Plamenac je odšel v Rim iskat italijanske pomoči za slučaj, ko bi se krščanske države na Balkanskem polotoku vzdignole zoper turške ostanke. — Anarhista Reinsdorf in Kuchler, ki sta nemškega cesarja hotela ubiti, so ob glavo djali; Reinsdorf je trdovraten nespokorjenec do konca ostal. — Poljaki poznanjski pošljejo iz vsake vasi po dva vernika na božjo pot v Velehrad h grobu sv. Metoda. — V sosedni Italiji živi 30.000 Slovencev pa v duhovščici Videmske škofije, iz katere dobivajo duhovnikov, je slovenski govoriti prepovedano, slovenskih bogoslovcev pa je tam 35. — Francozi so Kitajce na Formozi natepli pred Kelungom, palo je 200 Kitajcev:

tudi v Tonkingu so imeli srečo in vzeli Kitajcem utrjen tabor z veliko množino streliva in živeža. — Menje srečni so Angleži v Sudanu. Jihov general Wilson je prodril do Kartuma, pa o joj, namesto da ga pozdravi glasoviti Gordon. poškrbijo ga Mahdijeve krogle; dne 26. jan. t. l. je Mahdi v mesto vdrl, Gordona ubil in se utrdil. Vsled te zmage je celo Sudansko prebivalstvo za Mahdija in zoper Angleže, ki so popolnem obkoljeni. Naglo jim hiti 20.000 vojakov iz Indije, 8000 iz Malte na pomoč; toda bati se je, da pridejo prepozno. — Italijanom je to jako ugodno. kajti sedaj jih potrebujejo Angleži in res so jim ti uže prepustili mesto Masavo v Rudečem morji in bržčas jim dovolijo zasesti Tripolis. Turški sultan je sicer zoper takšne naklepe uže protestiral pa brez vojske je zastoj. Mnogi mislijo, da utegne to nov korak biti k konečnemu raztrganju Turčije.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Metod, apostol Slovanov.

(Po spisu A. Fekonje v letopisu 1884 Maticе slovenske.)

III. Kakor iz Solnograda izhajali so nemški misijonarji tudi iz Passava v slovenske pokrajine, poslednji zlasti v dežele na severu od Dunava. Toda priljubljeni Slovanom prav niso bili nikder. Nekaj zato, ker se niso hoteli slovanski naučiti ter so pri službi božji rabili samo latinski jezik. Nadalje tirjali so povsod desetino in naposled nemškeje nadoblasti nad Slovane pot nadeljavali. Sam nemški pisatelj Gfrörer piše: „za duhovnikom frankovskim in bavarskim stopala je vojska, in kder je on zasadi križ v zemljo, tam so nemško-cesarski vojvode zabili meč, svoječ si pravico k vladanju, nakladanju sužnosti, davkov, desetine in drugih plačil“.

Takemu počenjanju vprli so se uže enkrat Slovenci pa brez uspeha. Bili so premagani in potlačeni. Krepkeje in srečneje dvignol se je moravski slavni vladar Rastislav, stolujoč v trdnem Devinu. Jarem frankovsko-nemški, pod katerim je nemški cesar Ludvik bil vklonil njegovega strijca Mojmira, junaško otrese. Nemški cesar sam ga oblega z mogočno vojsko, a naposled mora sramotno popustiti deželo in se čez Dunav vrnoti na Nemško nazaj. Zatem skuša Rastislav utrditi svojo mlado slovansko državo. V to svrhu zveže se s Čehi, s Slovaki, s Koceljnom v Blatogradu, z Bolgari, ki so do Tise na Vogerskem prodrli. Ob enem sklene ves svoj narod pokristijaniti ter mu pomagati do krščanske omike na podlagi slovanske cerkvene oblasti, slovanskega duhovenstva in slovanske službe božje. Toda odkod dobiti sposobnih učiteljev? Na Laškem, Nemškem jih ni bilo, doma tudi ne. Obrne se torej v Carigrad,

ki še takrat ni bil v turški ali mohamedanski oblasti, ampak kder je stoloval rimsko-greški cesar Mihael III. Pomniti je pa, da še takrat ni bila izhodnja, greška cerkva ločena od rimskih papežev. Nesrečno razkolništvo se je pozneje završilo. Tje torej pošlje Rastislav številno poslanstvo in poprosi cesarja Mihaela l. 862 učiteljev, rekoč: mnogi učitelji kristijanski prišli so k nam iz Italije, Grecije in Germanije, ki nas poučujejo, vsakteri drugače; mi pa Slavljani smo ljudje priprosti, neučeni ter nimamo nikogar, kteri bi nas učil pravice in odpiral nam smisel (pomen) sv. pisma. Zato o gospod pošlji nam takega moža, kateri bi zmožen bil učiti nas vsakojake resnice.“ Cesar je vesel tega poslanstva, usliši prošnjo in ukaže pozvati Konstantina modrijana ali filozofa, ki je kakor tudi njegov brat Metod uspešno označeval božje resnice slovanskim Kozarom ob Črnem morji. Cesar ga nagovori: slišiš li te besede? Nikdor drugi tega ne dožene, razven tebe. Zato te sprevidim in preskrbim bogato. Vzemi seboj brata opata Metoda za tovariša in podaj se na pot; kajti vidva sta Solunčana, in Solunčanje govorijo vsi čisto slovenski.“ Konstantin na to odgovori: z radostjo pojdem tja, ako imajo bukve (pismenke in knjige).

Ko pa Konstantin izvé, da še teh nimajo, izumi slovansko azbuko ali pismenke, imenovane „glagolitica“ ter začne takoj sv. pismo prelagati na slovenski jezik, najprvlje evangelij sv. Janeza, zatem obrednik in molitve, ki se potrebujejo pri službi božji. Tako pripravljen nastopi Konstantin in njegov brat Metod apostolsko pot mej Slovane v Panoniji in Moravskem l. 863. (Dalje prih.)

Smešnica 7. Res velik je glad in žeja slovenskih nemškutarjev, kateri ob času volitev kot revni „lačenbergarji“ Nemcem roke in pete ližejo. Takov lačenbergar pride od zadnjih volitev v Konjicah pijan domov. Žena ga krega. On jo pa tolaži: „le tiha bodi. Da bi ti vedela, kako sem jedel in pil, še butelje sem izpraznil in to vse zastonj. Škoda, da imam le eden želodec“. Daljno brbranje mu ustavi jezna žena: da, žrl si zastonj pa čast in poštenje si — prodal!

Razne stvari.

(Podaljšan) je rok za naglašanje dolžnih pisem od 1809 do konca februvarja. Poslanec g. dr. Radaj je to izprosil. Kdor ima kaj imenovanih: „Cassa-Scheinov“, naj se podviza. Več mu tudi g. dr. Radaj pové.

(Županstvo položil) je ptujski notar Rodoschegg, nekaj ker mu je sin umrl, pred katerim bodo Haložani in Poljanci sedaj ob času volitev mir imeli.

(Vabilo.) Kat. podporno društvo v Celji priredi sirotinskemu zavodu v prid 15. febr. ob 3. uri popoldne v dvorani pri „belem volu“ lepo veselico s petjem, tombolo in šaloigro: dva gospoda pa eden sluga. Vstopnina za neude 30 kr.

(Kofiscirana) je bila 11. šte. „Südsteirische Post“, ker je pisala o našem učiteljši v Mariboru.

(Notar) v Brežicah je postal dr. Firbas, izvrsten Slovenec.

(Umrl) je v Brezji stari Sonns, nekaj deželni poslanec, a zmiraj nasprotnik Slovincem.

(Zborovanje) kmetijske družbe v Gradci je odloženo in z njim vred tudi ono konjerejskega društva.

(Obsojeni) so bili tatje Janez Kobale od sv. Vida na 10 mesecev, Oton Trimmel na 7 mesecev, Anton Belina v Pilštanji pa ker je sitnega tržnega potovalca oškodoval na 1 mesec zapora.

(Novačenje) za domača regimenta 47. in 87. začnejo 2. marcija in dokončajo 28. apr.

(Oropal) je Jak. Weissenbacher Blaža Kavota na mostu čez Studenčino blizu Ptuja, udaril po glavi in vzel 2 fl.

(Nesreče.) V Čentajevi fabriki pri Laškem je kolo ugrabilo delavca Tomaža Zupana in zmečkalo, J. Ramšak v Trbovljah je hudo bil ranjen.

(Propal) je radgonski Stopper, ter je namesto njega načelnik krajnemu šolskemu svetu pri sv. Petru v gornji Radgoni č. g. Jančar. Slava!

(Pogorel) je petokrat Jožef Kramberger v Liboniji nad Ormožem, Jakob Bezenšek v Gabrolah pri Konjicah, slednjemu je pogorela tudi krava in 7 svinj.

(„Pot v Nebesa.“) Tako se imenuje nova knjiga za tretjerednike, med svetom živeče, ki jo je spisal č. o. Nikolaj Meznarič, frančiškan v Mariboru, Zapopadek tej knjigi, ki ima 536 strani, je: Življenje sv. Frančiška Serafimskega: vstanovljenje I. II. in III. Reda. Najnataneje pa je popisana začetek, namen, duhovne dobrote in razširjanje III. Reda sv. Frančiška. Vodilo III. Reda, ki je bilo polajšano od sv. očeta, papeža Leona XIII. s pismom od 30. majnika 1883, je razloženo, kakor še do zdaj v nobeni slovenski knjigi razloženo bilo ni. Vrh tega ima Pot v Nebesa vse vrste molitev in pobožnosti, za vse ljudi, kakor tudi za tretjerednike; naposled pa „Ceremoniale“, kako se v III. red sprejema, občna odveza deli itd. — Zato naj bode ta knjižica č. g. duhovnim, kakor tudi vsem vernim Slovincem, posebno tretjerednikom prav srčno priporočena. Cena ji je, v usnji zvezani, samo 80 kr., po pošti 10 kr. več. Dobi se pri g. pisatelji, ali pa v g. Leonovi bukvarni v Mariboru.

(Posojilnica) mariborska je meseca januarja imela prejemkov 34.369 fl. 96 kr. izdatkov 30.978 fl. 89 kr., prometa 65.348 fl. 85 kr., ptujška prejemkov 7824 fl. 87 kr. izdatkov 5306 fl. 62 kr., prometa 13.131 fl. 49 kr.

(Zdravnik) želi dobiti občina sv. Stefan pri Šmarinah, plače je 330 fl.

(Na Dobrni) je za farno cerkev dekliška družba tamošnja oskrbela krasen in 150 fl. vreden kip ali statuo Marije prečiste Device. Podobo so v navzočnosti kakih 50 belooblečenih deklet in množine drugih pobožnikov na Svečnico blagoslovili veleč. g. Gajšek, a slavnostno besedo po kratkem obhodu, kterega je spremljalo pokanje možnarjev, govorili č. g. župnik Križan od sosednjega sv. Janža.

(Licenciranje žrebcev) bode februarja 26. v Cmereku, 27. v Celji, 28. v Sevnici, marcija 2. v Mahrenbergu, 3. v Mariboru in Ptuji, 4. v Lipnici.

(Sejmi) 14. februarja: Rače, Sevnica, Ponkva, Brežice, Žavec, 16. februarja: Buče, sv. Miklavž v Susilah, Podplat, Videm, 19. februarja; Gornja Polskava, Pišece.

(Umrl) je pri sv. Vrbanu nad Ptujem priden narodnjak Jakob Žampa, ud okrajnega zastopa. Naj počiva v miru.

(V Slov. Gradci) je razpisana služba okrajnega živinozdravnika. Plače je 500 fl.

(Deželni šolski svet) je 2razrednico v Globokem definitivno odobril, za Mozirje in Rečico je gd. Roža Svetlinova postala učiteljica ročnih del.

(V pokoj) stopi sodnijski adjunkt Plojder v Laškem in okrajni sodnik Forster, v Mahrenbergu, slednji odlikovan z naslovom deželnega sodnijskega svetovalca.

(Pri sv. Lovrenci v puščavi je baje 27 „pavrov“ pristopilo „Bauernvereinu“. Pravi „pavri“ uže niso, sicer bi vedeli, da takšen nima v liberalno-nemčurskej mauhi ničesar opraviti.

(Nemški šulverein) je napredovalnemu kurzu v Vojniku in Vitanji vrgel nekaj podpore. Da ljudi ni sram prajzovske penaze pobirati.

(Za Bismarka) pobirajo graški nemčurji denarjev za nekov „Nationalgeschenk“. Sramota, da je v Avstriji takšnih ljudij.

Listnica uredništva: Od več strani se poroča, kako hudobneži sv. obrede smešijo, službo božjo motijo. Treba tožiti; dokler še imamo postave ugodne. Dopisi iz Kojnje, Brezja, Mahrenberga, Laznice, Matjete itd. prihodujič.

Loterijne številke:

V Gradci 7. februarja, 1885: 2, 15, 67, 3, 11
Na Dunaji „ „ 67, 62, 65, 84, 74

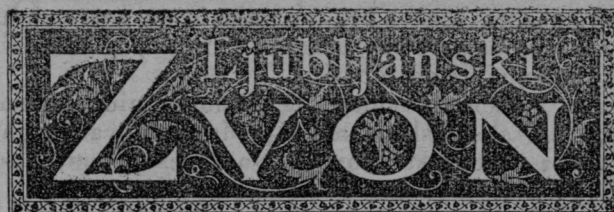
Prihodnje srečkanje 21. februarja 1885.

Naznanilo.

Mlin in žago sta podpisana od gosp. Jak. Čeriča, (posestnika teh reči) od 1. sveč. 1885 v najem vzela in s tem naznanila, da se bo od sedaj, vse kar se tiče tega, h veliki zadovoljnosti, urno in zvrstno opravljalo; tedaj se vsem priporočita.

V Frajhamu, dne 9. sveč. 1885.

Brata Jož. in Ant. Stampfl,
najemnika.

Štv. II. prinaša te spise: 1. Gorazd: Zadnja večerja. Balada. 2. Dr. Fr. Detela: Veliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje.) 3. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih, 22. Pod hruško. 4. J. Trdina: Vinska modrost II. Poglavlje. Uganke. 5. Ivan Šubic: Nekoliko črtic o krvi naši. (Konec.) 6. I. Trinko: Pesmi beneškega Slovence. 7. A. Funtek: Po zimi. Pesem. 8. Fr. Wiesthaler: Slavni Slovenci. I. Dr. Janko Zupan. 9. Alfonz Pirc: „Jour-fixe“. 10. A. Fekonja: Uplemenitev Toharčanov in njihova plemeniščina. 11. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje.) 12. Ivan Franke: Umetniške starine na Gorenjskem. (Dalje.) 13. Književna poročila: II. Dr. K. Štrekelj: Slovenska slovnica za srednje šole. 14. Slovenski glasnik: Nove knjige slovenske. Karol Rudež: Pogled na cerkveno književnost slovensko leta 1884. (Dalje.) — Književno naznanilo. Gramatičké základy jazyka slovinského. Književnost hrvaška. Novi grobovi. Popravek. 15. Janko Kalan: Šah. — „Ljubljanski Zvon“ izhaja v mesečnih zvezkih po 4 tiskane pole velike osmerke obsežnih ter stoji za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četr leta 1 gld. 15 kr.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze milega sočutja o bolezni in smrti moje preljubljene soproge, gospé

Pavline Koprivnik,

rojene Hallecker,

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo pri sprevedu in za darovane lepe vence izrekam v lastnem in v imenu sorodnikov, vsem presrečno zahvalo.

Ivan Koprivnik.

Cepičev!

Za spomladansko požlahtnovanje, mnogovrstnih zanesljivo imenovanih sadnih sort in plemen; dalje vse sadjerejecem potrebne priprave práv po nizki ceni

Fr. Ogoreve,

sadjerejec pri Brežicah (Rann.)

Oznanilo.

Za obseg c. k. okrajnega glavarstva slov. graškega s sedežem v Slov. Gradci se razpiše služba deželskega okrajnega živinozdravnika. Letna plača iz deželne blagajnice znaša 500 fl.

Deželski okrajni živinozdravniki so za stran službenskih pravic in dožnosti na jednakej stopnji z deželskimi uradniki sploh ter imajo po tem lastnih pravilih pravico do dijet in potnin.

Veljavna instrukcija za deželske okrajne živinozdravnike od 7. marcija in 20. septembra 1873 se zamore ob uradnih urah pogledati v tukajšnji registraturi.

Služba se oddaje le diplomiranim, ki so zmožni slovenskega ali saj jednega slovanskega jezika. Prednost imajo, ki so vspešno izpit napravili iz javnega sanitetnega službovanja.

Imenovanje završi se izprva provizorično, definitivno pa po dveh letih, kar se pa vračuni, kedar se gre za pokojnino.

Redno podkrepljene prošnje — od javno nastavljenih prositeljev po dotičnem predpostavljenem uradu — se naj vložijo konči do 28. februarja 1885 pri deželnem odboru.

V Gradci, 31. januarja 1885.

Deželni odbor štajerski.

1—2

Oznanilo

zastran prošnje vsprejet biti v viničarski kurz na sadje- in vinorejski šoli v Mariboru, od 2. do 14. marcija t. l. priredjen za 30 z vinogradstvom praktično pečajočih se prošnjikov, ki se sami oskrbljujejo ali deželno štipendijo v znesku 1 fl. na den dobiti želijo, velja do 15. februarja t. l., do katere dobe se naj vsak dotičnik oglasi osobno pri ravnateljstvu sadje- in vinorejske šole. Več pové štef. 6. „Slov. Gospodarja“.

Gradec meseca januarja 1885.

Deželni odbor štajerski.

„Ljubljanske slike“

in pa

„Petelinov Janez“

se dobivajo še: slike po 60 in 70 kr., povest „Petelinov Janez“ pa po 40 in 50 kr., ravno tako je še nekaj „Koledarja“, „Ričeta iz Žabjeka“ in pa „Povesti iz sodnijskega življenja“ po 20 kr.; vse to pri

„Katoliške bukvarni“

v Ljubljani.

3—3

V Jan. Leon-ovi tiskarni

je izišla:

„Ljudska knjižnica“.

III. snopič, ki obsega 4 tiskane pole, je prinesel pripovedko:

„Zlata vas“.

„Ljudska knjižnica“ velja za četrto leta 48 kr., za pol leta 90 kr., za celo leto 1 fl. 70 kr.

Pojedini snopiči veljajo 6 kr. s poštnino vred 8 kr.

IV. snopič pride polovici meseca februarja na svitlo.

Služba tajnikova

pri okrajnem zastopu na Vranskem z letno plačo 400 fl. je razpisana.

Prošnik mora biti moralnega vedenja, zmožen slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi ter naj dokaže se spričevalom, da je čvrstega zdravja.

Zraven te službe tudi lahko prevzame službo tajnikovo Vranske in Jeronimske občine.

Prošnje naj se vpošljejo do 28. t. m. podpisanemu odboru.

Okrajni odbor na Vranskem.

Načelnikov namestnik:

2-3

Jožef Musi.

Rigajsko laneno seme.

Tisti kmetovalci štajerski, kateri želijo izvirnega Rigajskega lanenega semena, po 20 kr. kilo z zavitkom vred, naj se naročijo opravam času pri tajništvu kmetijske družbe, Graz, Hofgasse 8, ter naj priložijo za naročeno množino lanenega semena tudi dotično svoto denarjev.

Seme se jim takoj doposlata more. 3-3

Zgodovina štajerskih Slovencev

stane lično vezana s poštnino vred 1 fl. 30 kr. in se dobiva pri pisatelji J. Lapajne v Krškem — Gurkfeld. 2-3

Ne v „Ameriko!“

Povest Slovincem v poduk.

Cena 1 goldinar.

Dobiva se v „katoliški bukvarni“ in v „Blaznikovi tiskarni“ v Ljubljani. 3-3